

gemeente harderwijk

Ombuigingen

Bij de Begroting 2025-2028 is besloten om de ombuigingen categorie A en B te effectueren. Om de raad hierin mee te nemen, wordt aan de begroting en jaarstukken een paragraaf Ombuigingen toegevoegd. Tevens wordt in de tussentijdse rapportages gerapporteerd over de voortgang.

In deze paragraaf Ombuigingen wordt de stand van zaken van ombuigingen weergegeven en worden specifieke aandachtspunten opgenomen voor het begrotingsjaar 2027 en verder. In de ombuigingsmonitor (bijlage) zijn de vanuit de vorige monitor openstaande ombuigingen terug te vinden. Hierin wordt per ombuiging en per taakstelling specifiek ingegaan op de stand van zaken. Voor eerder gerealiseerde ombuigingen wordt verwezen naar de vorige ombuigingsmonitor (bijlage 1e Turap 2026; raadsbesluit 9 juli 2026).

Stand van zaken monitoring

Inmiddels lopen de ombuigingen wat langer en kunnen steeds meer conclusies worden getrokken over de vraag in hoeverre ombuigingen gerealiseerd worden, alternatieven worden onderzocht of wellicht moeten worden afgevoerd. Het kan voorkomen dat een ombuiging inhoudelijk is uitgevoerd, maar het resultaat afwijkt van de oorspronkelijke verwachting. Bij elke monitoring wordt zo goed mogelijk beoordeeld in hoeverre ombuigingen realistisch zijn en of er een voorstel tot afvoeren of een alternatief wordt gedaan. Deze beoordeling sluit aan bij het toezicht van de provincie, die eveneens beoordeelt in hoeverre ombuigingen voldoende onderbouwd zijn.

Vanwege het verkiezingsjaar en de beleidsarme begroting is gekozen om eventuele voorstellen m.b.t. het afvoeren van ombuigingen te betrekken bij de 2e tussentijdse rapportage 2026. Dezelfde ombuigingsmonitor wordt behandeld bij deze begroting en de 2e tussentijdse rapportage 2026, waarbij de tussentijdse rapportage ook ingaat op het jaar 2026 en daarmee vollediger is. Financieel gezien worden de effecten samengebracht bij de advisering rondom het Collegeprogramma, waar de integrale afweging plaatsvindt. In deze paragraaf wordt daarom een informerende stand van zaken weergegeven voor de begrotingsjaren 2027 t/m 2030.

Analyse op stand van zaken

Ombuigingen cat A+B (bedragen x 1.000)	2027	2028	2029	2030	Toelichting
Reeds gerealiseerd €	€ 10.354	€ 10.321	€ 9.546	€ 9.546	1
Realisatie%	83%	81%	77%	77%	
Nog te realiseren €	€ 1.207	€ 1.484	€ 1.874	€ 1.874	2
Nog te realiseren %	10%	12%	15%	15%	
Besloten af te voeren/terug te draaien €	€ 956	€ 956	€ 991	€ 991	3
Besloten af te voeren/terug te draaien %	8%	7%	8%	8%	
Totaal ombuigingen €	€ 12.517	€ 12.761	€ 12.411	€ 12.411	
Totaal ombuigingen %	100%	100%	100%	100%	

1. Het deel van de ombuigingen dat als gerealiseerd wordt beschouwd

Over het algemeen worden ombuigingen als gerealiseerd beschouwd wanneer deze concreet zijn ingevuld. Er zijn echter ook ombuigingen die betrekking hebben op het realiseren van inkomsten of op trends die door interventies afvlakken. Denk hierbij aan parkeren, rente en het sociaal domein. Het is niet altijd zwart-wit welk deel exact gerealiseerd is en/of direct voortkomt uit een ingezette ombuiging. Ook kan een ombuiging slechts gedeeltelijk zijn ingevuld. In de ombuigingsmonitor wordt bij de openstaande ombuigingen per post ingegaan op de stand van zaken, de wijze waarop de ombuiging is gerealiseerd en welk financieel effect als definitief wordt beschouwd.

Ten opzichte van de Voorjaarsmonitor Ombuigingen 2026 (bijlage bij de 1e Turap) is er een toename van ongeveer € 1,3 miljoen aan ombuigingen die als gerealiseerd worden beschouwd. Dit betreft voornamelijk de realisatie van ombuigingen binnen het sociaal domein. In de onderstaande tabel is een vergelijking opgenomen van de stand van gerealiseerde ombuigingen ten tijde van de Voorjaarsmonitor ten opzichte van de huidige Najaarsmonitor.

Bedragen x 1.000	2027	2028	2029	2030
Gerealiseerd bij Voorjaarsmonitor 2026 (1e Turap 2026)	9.206	8.997	8.256	8.256

Gerealiseerd bij Najaarsmonitor 2026 (Begroting 2027 / 2e Turap 2026)	10.354	10.321	9.546	9.546
---	--------	--------	-------	-------

Toename ombuigingen die als gerealiseerd worden beschouwd	1.148	1.324	1.290	1.290
--	--------------	--------------	--------------	--------------

2. Nog te realiseren ombuigingen

Daarnaast zijn er ombuigingen die nog niet definitief zijn gerealiseerd. Het gaat hierbij om een bedrag van circa € 1,2 miljoen in 2027, oplopend tot € 1,9 miljoen vanaf 2030. Deze nog te realiseren ombuigingen zijn op detailniveau weergegeven in de bijlage 'Ombuigingsmonitor openstaande ombuigingen'. Grote posten zijn bijvoorbeeld de ombuigingen met betrekking tot het uitgeven van grond in erfpacht bij nieuwe grondexploitaties, parkeren, jeugd en het restant van de rente-inkomsten. Gezamenlijk gaat dit om circa € 1,4 miljoen. Ook de taakstellingen in de openbare ruimte en de opbrengst van de verkoop van vier woningen kunnen nog niet als definitief worden beschouwd. Deze ombuigingen worden actief gemonitord.

Uit de monitor blijkt al dat er voorstellen komen om enkele ombuigingen af te voeren. De besluitvorming hierover wordt betrokken bij de 2e Tussentijdse rapportage 2026. In de advisering rondom het Collegeprogramma worden de effecten hiervan in beeld gebracht, zodat deze bij de integrale afweging direct inzichtelijk zijn. Deze paragraaf heeft dan ook een informerend karakter; de formele besluitvorming vindt plaats bij de 2e Tussentijdse rapportage 2026.

In de onderstaande tabel staan de ombuigingen vermeld waarvan in deze monitor wordt aangegeven dat ze in de komende begrotingsjaren niet of niet volledig kunnen worden gerealiseerd. De vermelde bedragen betreffen het deel dat niet gerealiseerd kan worden. Aangezien hierover nog geen besluit is genomen, maken deze posten nog steeds deel uit van de categorie 'Nog te realiseren ombuigingen' in de bovenstaande tabellen. Onder de tabel staat de stand van zaken weergegeven m.b.t. deze twee ombuigingen.

Bedragen x 1.000	2027	2028	2029	2030
P4-01: Subsidie voor peuteropvang versoberen (cat. A)	-	-20	-70	-70
P5-26: Huur Defensie verhogen (m.i.v. 2029) (cat. B)	-	-	-5	-5
Totaal	-	-20	-75	-75

P4-01: Subsidie voor peuteropvang versoberen

De ombuiging voor 2026 wordt behaald. De verwachting is dat we de ombuiging voor 2027 ook kunnen realiseren. Voor 2028 verwachten we maximaal € 50.000,- van de € 70.000,- te realiseren en het verzoek is om de ombuigingen vanaf 2029 terug te draaien. Dit heeft te maken met de landelijke ontwikkelingen rondom het realiseren van gratis kinderopvang en de daarbij horende wetswijziging per 1 januari 2029. Deze komende stelselherziening brengt met zich mee dat er reeds een glijdende schaal is ingesteld richting 2029 en de gemeente elk jaar meer subsidie moet bijleggen voor de niet-KOT ouders om de VVE-toegankelijkheid te garanderen.

P5-26: Huur Defensie verhogen (m.i.v. 2029)

Een verhoging van de huurprijs, naast de bestaande indexering, is alleen mogelijk wanneer daarover op het moment van verlenging van de overeenkomst (per 1 januari 2030) met Defensie overeenstemming wordt bereikt. Wellicht bieden de huidige ontwikkelingen op het gebied van Defensie, waaronder het intensiveringsvraagstuk, elementen die in een onderhandeling over het verlengen van de huidige huurovereenkomst meegenomen kunnen worden en kunnen leiden tot het realiseren van een hogere huurprijs. Wanneer daarover alsdan geen overeenstemming wordt bereikt zal of de huidige huurovereenkomst met Defensie per 1 januari 2030 moeten worden opgezegd of zal de huidige huurovereenkomst onder de nu geldende voorwaarden worden verlengd. Beide situaties leiden niet tot de in het voorstel opgenomen ombuiging. Aangezien e.e.a. dus afhankelijk is van een onderhandelingsresultaat kan op dit moment niet worden aangegeven in hoeverre de genoemde ombuiging per 2030 ook daadwerkelijk gerealiseerd kan worden en is het niet reëel om van realisatie uit te gaan. Gezien de onduidelijkheid en het betrekkelijk kleine bedrag vanaf 2029 wordt voorgesteld de ombuiging af te voeren.

3. Ombuigingen die niet (volledig) gerealiseerd kunnen worden

Dit betreft de ombuigingen waarover reeds besloten is dat deze worden afgevoerd of teruggedraaid.

